

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна, вечірня, заочна форми навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки»	вибіркова	
		Цикл професійної підготовки	
Змістових модулів – 6	Спеціальність 053 – «Психологія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120*		2-й	
Освітньо-наукова програма «Психологія»		Лекції 32 год.	
		Практичні –	
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		Самостійна робота	
		88 год.	
		Вид підсумкового контролю: залік	

*- аудиторне навантаження планувати в обсязі 25% від загальної кількості годин (при 3 кредитах – 24 години; при 4 кредитах – 32 години)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Проблеми свідомості та самосвідомості в сучасній психології» є забезпечення аспірантів теоретико-методичними засобами розвитку свідомості та самосвідомості особистості, оволодіння практичними навичками самоаналізу, самопостереження та принципами оздоровчих систем організму людини, а також усвідомлення взаємозв'язків тіла і психіки.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Проблеми свідомості та самосвідомості в сучасній психології» є:

1. Аналіз сучасних підходів до проблем свідомості та самосвідомості.
2. Підвищення у аспірантів рівня саморозуміння і усвідомлення поведінки інших.
3. Розширення усвідомлення «Я-образу» шляхом концентрації уваги на власних станах (тілесних, емоційних, інтелектуальних).

4. Розвиток навичок самопізнання, саморозвитку та саморегуляції, за рахунок зниження комунікативних бар'єрів і усвідомлення захисних механізмів особистості.

5. Розширення уявлень про взаємозв'язок тіла і психіки особистості.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей** і **програмних результатів навчання**:

Програмні компетентності	
ІК	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення
ЗК3 ⁴	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК9 ⁸	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК10 ⁹	Здатність до особистісного та професійного розвитку
ЗК11 ¹¹	Здатність до міжособистісної взаємодії та комунікації; володіння технікою публічних виступів, риторики та аргументації
ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
для здобувачів 2020 року вступу за ОНП 2020-2021 р.	
ПРН1	Мати передові концептуальні та методологічні знання з предметної області та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій
ПРН8	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення; дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики; забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя
ПРН12	Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності
для здобувачів 2022 року вступу за ОНП 2022 р.	
ПРН1	Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології
ПРН8	Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності
ПРН 11	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення; дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики; забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I: Теоретичні основи свідомості особистості

Тема 1. Свідомість

Загальне уявлення про свідомість у вітчизняній та зарубіжній психології. Структура, властивості і функції свідомості. Становлення свідомості особистості. Методи дослідження свідомості.

Тема 2. Несвідоме

Історичні аспекти становлення вчення про несвідоме. Види й прояви неусвідомлюваних процесів. Неусвідомлювані механізми свідомих дій. Несвідомі спонукачі свідомих дій. Несвідомі процеси. Структури суспільного несвідомого. Методи дослідження неусвідомлюваних процесів.

Змістовий модуль II: Теоретичні основи самосвідомості особистості

Тема 3. Самосвідомість особистості.

Погляди на проблему самосвідомості у вітчизняній та зарубіжній науці. Структура самосвідомості та «Я-концепції» особистості. Компоненти самосвідомості: когнітивний (самопізнання), емоційний (відношення до себе), регулятивний.

Тема 4. Захисні механізми особистості.

Поняття про адаптивні функції захисних механізмів. Рефлексія як психічний механізм самосвідомості. Види захисних механізмів.

Тема 5. Внутрішній світ особистості.

Життєві цінності. Аналіз своїх можливостей. Самоконтроль та саморегуляція. Самовизначення особистості. Мета як основа професійно-особистісного зростання. Поняття професійний ідеал. Якості сучасного педагога.

Змістовий модуль III: Практичні основи саморегуляції особистості

Тема 6. Міжособистісне сприйняття як засіб самопізнання та саморозвитку.

Психологічна симптоматика наявності порушень комунікативних стосунків. Усвідомлення суттєвих аспектів власної поведінки завдяки зворотному зв'язку і самоспостереженню. Випробування нових способів і форм поведінки.

Тема 7. Взаємозв'язок тіла і психіки особистості.

Вплив фізичного стану організму на психіку та навпаки. Психосимантичні прояви організму.

Тема 8. Оздоровчі системи.

Вітчизняні та зарубіжні оздоровчі системи. Особливості використання оздоровчих систем.

Змістовий модуль IV: Практичні основи тренінгової роботи

Тема 9. Тренінг як метод навчання.

Поняття та визначення тренінгу. Види тренінгової роботи.

Група як мікрокосм. Етапи розвитку групової динаміки.

Тема 10. Перенесення та контр-перенесення.

Роль педагога у груповій роботі. Поняття переносу. Актуальні відносини та контр-переніс. Емоційний досвід особистості. Міжособистісні транзакції у групі. Переніс педагога. Взаємодія педагога та групи.

Тема 11. Психофізіологічний тренінг як метод пізнання тіла і психіки.

Поняття тілесно-орієнтованого тренінгу. Зняття тілесних напружень. Оцінка результатів тренінгової роботи.

Змістовий модуль V: Засоби самопізнання та саморозвитку

Тема 12. Теоретичні і практичні аспекти тренінгу самопізнання та саморозвитку.

Принципи тренінгової роботи. Стадії та процеси тренінгу. Програма тренінгу самопізнання та саморозвитку. Оцінка результатів тренінгової роботи.

Тема 13. Засоби самовдосконалення особистості.

Релаксація, концентрація, візуалізація та самонавіювання.

Тема 14. Аутогенне тренування.

Основні поняття та принципи аутогенного тренування. Техніка аутогенного тренування.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усьо го	у тому числі		
		л.	прак т.	сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль I: Теоретичні основи свідомості особистості				
Тема 1. Свідомість	8	2	-	6
Тема 2. Несвідоме	8	2	-	6
Разом за змістовим модулем 1	16	4	-	12
Змістовий модуль II: Теоретичні основи самосвідомості особистості				
Тема 3. Самосвідомість особистості	8	2	-	6
Тема 4. Захисні механізми особистості	8	2	-	6
Тема 5. Внутрішній світ особистості	9	2	-	7
Разом за змістовим модулем 2	25	6	-	19
Змістовий модуль III: Практичні основи саморегуляції особистості				
Тема 6. Міжособистісне сприйняття як засіб самопізнання та саморозвитку	8	2	-	6
Тема 7. Взаємозв'язок тіла і психіки особистості	8	2	-	6
Тема 8. Оздоровчі системи	9	2	-	7
Разом за змістовим модулем 3	25	6	-	19
Змістовий модуль IV: Практичні основи тренінгової роботи				
Тема 9. Тренінг як метод навчання	10	4	-	6
Тема 10. Перенесення та контр-перенесення	8	2	-	6
Тема 11. Психофізіологічний тренінг як метод пізнання тіла і психіки	10	4	-	6
Разом за змістовим модулем 4	28	10	-	18
Змістовий модуль V: Засоби самопізнання та саморозвитку				
Тема 12. Теоретичні і практичні аспекти	9	2	-	7

тренінгу самопізнання та саморозвитку				
Тема 13. Засоби самовдосконалення особистості	8	2	-	6
Тема 14. Аутогенне тренування	9	2	-	7
Разом за змістовим модулем 5	26	6	-	20
Усього годин	120	32	-	88

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи свідомості особистості		
1	Свідомість	2
2	Несвідоме	2
	Разом за змістовим модулем 1	4
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи самосвідомості особистості		
3	Самосвідомість особистості	2
4	Захисні механізми особистості	2
5	Внутрішній світ особистості	2
	Разом за змістовим модулем 2	6
Змістовий модуль 3. Практичні основи саморегуляції особистості		
6	Міжособистісне сприйняття як засіб самопізнання та саморозвитку	2
7	Взаємозв'язок тіла і психіки особистості	2
8	Оздоровчі системи	2
	Разом за змістовим модулем 3	6
Змістовий модуль 4. Практичні основи тренінгової роботи		
9	Тренінг як метод навчання.	4
10	Перенесення та контр-перенесення	2
11	Психофізіологічний тренінг як метод пізнання тіла і психіки	4
	Разом за змістовим модулем 4	10
Змістовий модуль 5. Засоби самопізнання та саморозвитку		
12	Теоретичні і практичні аспекти тренінгу самопізнання та саморозвитку	2
13	Засоби самовдосконалення особистості	2
14	Аутогенне тренування	2
	Разом за змістовим модулем 5	6

Усього годин	32
--------------	----

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
	Разом за змістовим модулем 1	
	Разом за змістовим модулем 2	
	Разом за змістовим модулем 3	
	Разом за змістовим модулем 4	
	Разом за змістовим модулем 5	
Усього годин		

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи свідомості особистості		
1	Свідомість	6

2	Несвідоме	6
	Разом за змістовим модулем 1	12
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи самосвідомості особистості		
3	Самосвідомість особистості	6
4	Захисні механізми особистості	6
5	Внутрішній світ особистості	7
	Разом за змістовим модулем 2	19
Змістовий модуль 3. Практичні основи саморегуляції особистості		
6	Міжособистісне сприйняття як засіб самопізнання та саморозвитку	6
7	Взаємозв'язок тіла і психіки особистості	6
8	Оздоровчі системи	7
	Разом за змістовим модулем 3	19
Змістовий модуль 4. Практичні основи тренінгової роботи		
9	Тренінг як метод навчання.	6
10	Перенесення та контр-перенесення	6
11	Психофізіологічний тренінг як метод пізнання тіла і психіки	6
	Разом за змістовим модулем 4	18
Змістовий модуль 5. Засоби самопізнання та саморозвитку		
12	Теоретичні і практичні аспекти тренінгу самопізнання та саморозвитку	7
13	Засоби самовдосконалення особистості	6
14	Аутогенне тренування	7
	Разом за змістовим модулем 5	20
Усього годин		88

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кіл-ть балів
ПОТОЧНИЙ		
1	<i>Тест № 1.</i>	10

2	<i>Самостійна робота № 1.</i> Описати 5 захисних механізмів, які постійно зустрічаються у реальному житті людини.	10
3	<i>Самостійна робота № 2.</i> Підібрати дві психодіагностичні методики та провести тестування власних якостей особистості.	10
4	<i>Тест № 2.</i>	10
	<i>Самостійна робота № 3.</i> Розробити програму тренінгу самопізнання та саморозвитку, яка розрахована на 6 годин.	10
5	<i>Самостійна робота № 4.</i> Підготувати презентацію різноманітних засобів самовдосконалення особистості.	10
	<i>Разом:</i>	60
ПІДСУМКОВИЙ		
	Залік	40
	Усього	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна:

1. Клопота Є. А. Тренінг самопізнання та саморозвитку: навч. посіб. під грифом МОН України. Запоріжжя: ЗНУ, 2013. 208 с.
2. Луценко О. Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навч.-метод. посіб. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. 55 с.
3. Свідоме і несвідоме у груповій взаємодії : монографія / П. П. Горностай, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка та ін. ; за наук. ред. П. П. Горностая. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 244 с.
4. Святенко Ю. О. Тренінг особистісного зростання: навч.-метод. посіб. Київ: Слово, 2017. 112 с.
5. Терлецька Л. Г. Психологія здоров'я особистості: тренінг психосинтезу: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 112 с.
6. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 250 с.

Додаткова:

1. Knowing the Self: Interdisciplinary Perspectives on Self Related Processing / edited by W. Fan et al. Lausanne : Frontiers Media SA, 2020. 123 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051267.PDF>.
2. Lau H. In Consciousness we Trust : The Cognitive Neuroscience of Subjective Experience. Oxford : Oxford University Press, 2022. 228 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051291.pdf>.
3. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2002. 186 с.
4. Калюжна Є. М. Тренінг самоефективності особистості: практичний інструментарій для психологів, коучів, тренерів. Київ: ІПК ДСЗУ, 2020. 248 с.
5. Карпенко Є. Основи психотренінгу: навч. посібник. Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 78с.
6. Кузікова С. Б. К Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці: монографія. Суми: СумДПУ, 2020. 324 с.

7. Литовченко Н. Ф. Професійно орієнтований тренінг самопізнання та саморегуляції. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2005. 72 с.
8. Матійків І. М. Основи тренерської майстерності: навч.-метод. посіб. Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
9. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу: навч. посіб. Київ: МАУП, 2004. 192 с.
10. Святенко Ю. О. Тренінг особистісного зростання : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2017. 112 с.
11. Сергєєнкова О.П. Самопізнання: навч.-метод. посіб. Черкаси: Видавець Чебаненко Ю.А., 2011. 334с.
12. Пізнай себе. Уроки для підлітків / упоряд. Т. Гончаренко. Київ: Редакції загальнопедагогічних газет, 2005. 128 с.
13. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. Київ: Академвидав, 2006. 424 с.
14. Технологія тренінгу / за голов. ред. С.Д. Максименко, упоряд.: О. Главник, Г. Бевз. Київ: Главник, 2005. 112 с.
15. Тренерська валіза / упоряд. О. Главник. Київ: 2006. 144 с.
16. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 250 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/TSUL/0033437.pdf>.
17. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції. Київ: Либідь, 1996. 264 с.

Інформаційні ресурси:

1. Психологічний сайт. URL: [www. http://psylib.org.ua/](http://psylib.org.ua/) (дата звернення: 21.09.2021).
2. Бібліотека українських підручників. URL: <http://pidruchniki.ws> (дата звернення: 20.09.2021).
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. URL: www.dnpb.gov.ua (дата звернення: 25.09.2021).
4. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 28.09.2021).